

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2008 vp

Hallituksen toimenpidekertomus vuodelta 2007

Perustuslakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä huhtikuuta 2008 lähettänyt hallituksen toimenpidekertomuksen vuodelta 2007 (K 2/2008 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan ja samalla määrännyt, että pysyvien erikoisvaliokuntien on annettava asiasta lausunto perustuslakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansliapäällikkö Kari Rimpi ja neuvotteleva virkamies Timo Rivinoja, puolustusministeriö.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puolustusvaliokunta keskittyy tässä lausunnossaan käsittelemään vuoden 2007 toimenpidekertomuksen osalta lainsäädäntöön, sotilaalliseen kriisinhallintaan ja puolustusvoimien rakennemuutokseen sekä kumppanuuteen liittyviä kysymyksiä. Kertausharjoitusten osalta valiokunta toteaa, että niissä koulutettavien reserviläisten määrä jäi viime vuonna 7 500 henkeen eli noin neljännekseen tosiasiallisesta tarpeesta. Tilanne oli sama vuonna 2006. Vuonna 2008 tähdätään noin 25 000 reserviläisen koulutukseen. Puolustusvaliokunta on toistuvasti kiinnittänyt huomiota reserviläisten riittävään koulutukseen (PuVL 1/2007 vp, PuVL 8/2006 vp, PuVL 7/2005 vp). Ainoastaan säännöllisten ja määrällisesti riittävien kertausharjoitusten kautta voidaan taata sodan ajan joukoille sellainen koulutustaso, jolla voidaan ylläpitää koko maan kattava puolustuskykyä.

Lainsäädäntö

Puolustusministeriön keskeisimmät lainsäädäntöhankkeet olivat puolustusvoimista annetun lain ja asevelvollisuuslain kokonaisuudistukset sekä uusi laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta. Kaikista esityksistä pyydettiin myös perustuslakivaliokunnan lausunto. Valiokunta huomauttaa, että yhteiskunnallisesti merkittävien lainsäädäntöhankkeiden käsittelyyn eduskunnassa on varattava riittävästi aikaa. Kaikki kolme edellä mainittua esitystä annettiin eduskunnan käsiteltäväksi vasta vaalikauden lopulla syksyllä 2006.

Laajojen asiantuntijakuulemiskierrosten ja perustuslakivaliokunnan lausuntojen pohjalta kaikkiin kolmeen esitykseen tehtiin merkittävä määrä säännösmuutoksia. Lait astuivat voimaan vuoden 2008 alussa, ja yhdessä ne ajantasaistavat keskeisen puolustusvoimia koskevan lainsäädännön.

Sotilaallinen kriisinhallinta

Sotilaallisessa kriisinhallinnassa oli merkittävä uusi päänavaus vuonna 2007 Suomen osallistuminen saksalais-hollantilais-suomalaiseen taisteluosastoon 160 sotilaan panoksella. Valmiusvuoroa edelsi yli puoli vuotta kestänyt intensiivinen kansallinen ja monikansallinen koulutusjakso. Tämä jakso osoitti, että noin 60 prosenttisesti reserviläisistä koostuva suomalaisjoukko oli osaamiseltaan ja koulutuksellisilta valmiuksiltaan hyvin yhteensopiva Hollannin ja Saksan joukkojen kanssa. Vuoden 2007 loppupuolella suomalaisjoukot aloittivat lisäksi valmistautumisen pohjoismaiseen taisteluosastoon. Suomi on valiokunnan mielestä kahdella taisteluosastosalustumisellaan osoittanut konkreettisen sitoutumisensa unionin sotilaallisen kriisinhallintakyvyn kehittämiseksi. Positiivisena kokemuksesta on nähtävä myös yhteistyön syveneminen uusien kumppanimaiden, kuten Hollannin, kanssa. Suomen osallistumisastetta eri organisaatioiden nopean toiminnan joukkoihin tarkastellaan turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa. Valiokunta huomauttaa, että Suomella on sotilaalliseen kriisinhallintaan käytettävissä rajalliset resurssit ja niitä on kohdennettava toimintaan, josta on saatavissa suurin lisäarvo.

Kertomusvuonna Suomi osallistui myös Kosovon, Bosnia ja Hertsegovinan, Libanonin ja Afganistanin operaatioihin. Kosovossa ja Afganistanissa on kyse pitkäaikaisesta vakautusoperaatiosta, ja myös Bosniassa suomalaisjoukot ovat toimineet unionin lipun alla jo joulukuusta 2004. Libanonin UNIFIL-operaatiossa toiminut vahvennettu pioneerikomppania kotiutettiin vuoden toimintajakson jälkeen marraskuussa 2007. Libanonin operaatio oli valiokunnan mielestä hyvä esimerkki operaatiosta, jossa oli selkeä mandaatti. Se varmisti, että ennalta määritellyssä aikataulussa saatiin aikaan haluttu lopputulos ja voitiin kotiuttaa joukot suunnitellusti.

Puolustusvoimien rakennemuutos ja kumppanuudet

Selonteko 2004 sisälsi linjaukset puolustusvoimien johtamis- ja hallintojärjestelmän uudista-

miseksi. Merkittävä uusi linjaus oli muun muassa Maavoimien esikunnan perustaminen Mikkeeliin. Tämä johtoesikunta selkeyttää valiokunnan mielestä oleellisella tavalla maavoimien johtamista ja kehittämistä jatkossa.

Puolustusvoimien rakenteellisten muutosten yhtenä tavoitteena on edesauttaa puolustusvoimien toiminnan ja talouden tasapainottamista. Valtion tuottavuusohjelman mukaisesti pyritään samalla supistamaan puolustushallinnon henkilöstöä 1 890 henkilötyövuodella vuoden 2011 loppuun mennessä. Valtion tuottavuusohjelmaan ja sen toimeenpanoon puolustushallinnossa liittyvät kiinteästi kumppanuushankkeet. Valiokunta on käsitellyt kumppanuushankkeita ja tuottavuusohjelmaa perusteellisesti aiemmissa lausunnoissaan (PuVL 6/2007 vp ja PuVL 2/2008 vp). Näissä lausunnoissaan valiokunta on tuonut muun muassa esiin huolensa kumppaneille siirtyvän henkilöstön asemasta, puolustusvoimien tuki- ja ydintoimintojen määrittelystä sekä tuottavuusohjelman kovista vaatimuksista, jotka merkittävässä määrin käytännössä ohjaavat toimintojen ulkoistamisprosessia. Puolustusvoimilla on käytössä tai valmisteilla kumppanuussopimuksia lääkintähuollossa, ruokahuollossa, vaatetushuollossa, tietohallinnossa, koulutuksessa sekä korjaamo-, huolto- ja kunnossapitotoiminnassa.

Eduskunnan lausumat

Puolustusvaliokunta katsoo, että alla olevat valiokunnan aloitteesta hyväksytyt eduskunnan lausumat ovat edelleen tarpeellisia ja ne tulee säilyttää hallituksen kertomuksessa:

- Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2004 (VNS 6/2004 vp, 2 lausumaa)
- Puolustusvoimien toiminta työnantajana (HE 199/2005 vp)
- Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain täytäntöönpano (HE 172/2006 vp)
- Asevelvollisten taloudelliset etuudet (HE 37/2007 vp).

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että perustuslakivaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Korkea-aho /kesk	Reijo Laitinen /sd
vpj.	Olli Nepponen /kok	Juha Mieto /kesk
jäs.	Pekka Haavisto /vihr	Lauri Oinonen /kesk
	Hanna-Leena Hemming /kok	Reijo Paajanen /kok
	Reijo Kallio /sd	Sari Palm /kd
	Inkeri Kerola /kesk	Eero Reijonen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola.